

זְדַבְרַת בָּם

ושננתם לבגין ודברת בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך ובשכנך ובקומך:

פרשת השבוע למשפחה ח' בסיון תשס"ז * 25 מאי 2007

שבועות

חג שבועות הביא אותי לתובנה חדשה השבוע. כידוע שזהו חג בעל משמעות כפולה: חג הביכורים וחג מתן תורה בעת ובעונה אחת. חיי היהודים בחוץ לארץ היו מחוברים לתוכן השני אך הפן הראשון נותר תיאורטי לגמרי. ממול, שאפו אבות הציונות לחזור וליצוק תוכן במסרים שמועברים דרך טקס הביכורים. אלא שאם הזמן התחילה, לעיתים, להישכח הזיקה לספר. שני צידי החג מסמלים את שני מרכיבי הזהות שלנו: המרכיב הלאומי, שמשמל החיבור לארץ דרך הביכורים, והמרכיב היהודי, בתור עם הספר, דרך מתן תורה. איך לנכס לעצמנו את האוצרות האלה? לאיזה איזון ראוי להגיע ביניהם? אלו השאלות שמעסיקות את הקהילה שלנו מדי יום, ושהופכות את שבועות לחג כל כך רלוונטי לנו.

לתגובות:

vedibartabam@gmail.com

מעוניינים לדעת יותר על קהילת "גשר" המשותפת לדתיים וחילונים ועל מוסדות החינוך "קשת"?
התקשרו לאסף:
050 - 8560804
או כנסו לאתר:
www.gesher-mazkeret-batya.org.il

פרשת נשא (במדבר ד, כא עד ז, פט)

הנושאים המרכזיים בפרשה:

- ספירת בני שבט לוי
- דיני אישה סוטה
- דיני נזיר
- ברכת כהנים
- חנוכת המשכן ומתנות נשיאי השבטים

להורים שלום,

השבוע, אנחנו נתמקד בפרשת הנזיר. לפני הכניסה לפרטי הפרשה, אפשר לשוחח עם הילדים על מהו נזיר בעברית מודרנית ומה בינו לבין הנזיר המקראי. לאחר מכן קראו את במדבר ו פסוק א' עד י"ד ומתוכם הפסוקים האלה:

במדבר ו'

ב ... איש או-אשה, פי ופלא לנדר נדר נזיר--להזיר, להי' ג. מיין ושכר נזיר, חמץ יין וחמץ שכר לא ישקה ... ה כל-ימי נדר נזרו, תער לא-יעבר על-ראשו: עד-מלאת הימים אשר-נזיר להי' קדש יהיה--גדל פָרע, שער ראשו ו. כל-ימי הזירו, להי'. על-נפש מת, לא יבא. ח כל, ימי נזרו, קדש הוא, להי'...

יג וזאת תורת הנזיר: ביום, מלאת ימי נזרו, יביא אתו, אל-פתח אהל מועד. יד והקריב את-קרבו להי' כבש בן-שנתו תמים אחד, לעלה, וכבשה אחת בת-שנתה תמימה, לחטאת

על מנת להפוך לנזיר, אדם חייב לדיר נדר, זאת אומרת להתחייב באופן תקיף לא לשתות יין, ולא להסתפר על מנת להיות, כפי שהתקסט אומר "קדש לה".

שאלות לשיתוף ולדין

☒ האם קרא לכם להחליט להפסיק לעשות משהו (להתנהג לא יפה, כדוגמה), או, להיפך, לעשות משהו שלא עשיתם עד עכשיו (לעזור להורים שלכם, כדוגמה)? ספרו על כך ובקשו מההורים שיספרו לכם על התחיבות אחת שלהם

☒ האם עמדתם בהתחייבות שלכם? אם כן, האם היה קשה? ואם לא, איך הרגשתם אם זה?

☒ למה, לדעתכם, מוותר הנזיר על תספורת ועל שתיית יין?

הנזיר מוותר, על דעת עצמו, על חלק מתענוגי החיים: מראהו החיצוני מוזנח יותר, ולא מרשה לעצמו איזושהי קירבה להשתכרות פוטנציאלית. לכאורה, התורה מלמדת אותנו שזוהי דרך להתעלות, ללמוד לא להיות קשור מדי לחומריות. אלא שבעת ובעונה אחת, היא מצווה בסוף תקופת הנזירות להביא קרבן חטאת, כלומר שבא על מנת לכפר על מעשה לא טוב. נסו לשאול את הילדים אם יכולים לחשוב על סיבה לדבר זה. אפשר להביא, לשם הקבלה דוגמת מי שיעשה מעשה טוב כי הוא מבין שהוא טוב, ומי שעושה אותו מחמת העונש.

היום, כאשר חרב המקדש, בטל דין הנזיר, אבל ישנה הזדמנות אחת בשנה בה ההתחייבות דרך נדר והכפרה באות בכפיפה אחת: מדובר בערב יום כיפור ובו, בטרם מתחילים חשבון נפש, מצהירים, ב"כל נדרי", שכל הנדרים שנדרנו בשנה החולפת "בטלים ומבוטלים".

☒ איזה סיבה יש לבטל נדרים ברגע זה?

☒ האם ניתן לא לקיים את כל מה שהבטחנו בגלל ביטול זה?

בעת חשבון נפש, התחושה של אזלת יד, של כישלון אל מול האתגרים שלא עומדים בהם עלולה לפגוע ביכולתו של אדם להתחייב לדברים חדשים, להתקדם הלאה, לקחת על עצמו עוד משימות חשובות ברמה

האישית או הציבורית. לכן, בא ה"כל נדרי" להביא הקלה, ולהזכיר שהעבר לא מהווה סיבה טובה לא לקחת אחריות ולנסות להשתפר. ממול, ביחסים בין-אנושיים, אין הצהרה זו יכולה לבטל חוב כספי או מוסרי כלפי הזולת.

לסיים

התורה מזמינה אותנו לקחת חלק פעיל בעולם, ולא לדחות את כל תענוגיו. היא מציעה עזרה למי שמרגיש חולשה ומפחד מתאוותיו אלא לא מעודדת סיגופים ורוצה ללמד אחריות והליכה בשביל הזהב: לא לתבוע בחומריות יתר ובתרבות הצריכה, אך לא לשאוף להיות לגמרי רוחניים, כאילו יופי העולם נמצא אך ורק על מנת שנברח ממנו.

שבת שלום,

בן לנדאו

אב לתלמידה בכיתת קשת
בית ספר בן גוריון

בית מדרש

בית המדרש ממשיך את פעילותו.
הפגישה השניה במסלול ב תתקיים ביום ראשון
27.05.2007 בשעה 21:00 בבית משפחת ידין,
רח' גלמן 2.

הנושא: פוסט-מודרניזם

דפי מקורות ניתן להוריד מאתר הקהילה

82 שנה למשפט הקופים

בישראל כיתות מעורבות של דתיים וחילוניים הוא חידוש נדיר, אולם בארה"ב המצב הנורמאלי הוא שבכיתה אחת נמצאים ילדים שהוריהם מחזיקים בהשקפות דתיות שונות. בכיתה אחת יכולים להיות פרסביטריאנים, מתודיסטים, אוונגליסטים, מורמונים, מוסלמים, יהודים ואתאיסטים. השאלה היא כיצד מתמודדים במצב שכזה עם שאלות טעונות מבחינה דתית. התשובה האמריקאית היא הפרדה בין דת למדינה. אולם תחת הסיסמה הזו מסתתרים הרבה קשיים.

דוגמא לבעיה כזו היא ההתמודדות עם לימוד האבולוציה, סוגיה שמלווה את הזירה הציבורית האמריקאית כבר מאה שנה. ה-25 במאי הוא יום השנה לתחילת המשפט המפורסם של מדינת טנסי כנגד ג'ון תומס סקופס, הידוע יותר בתור משפט הקופים. בשנת 1925, אסרה מדינת טנסי על לימוד האבולוציה בחוק מדינה. האגודה האמריקאית לזכויות האזרח (ACLU) שהתנגדה לחוק זה חיפשה מקרה שיעלה את התנגדותה על נס. סקופס, שהיה מאמן פוטבול וגם מורה מחליף למדע הסכים להפר את החוק ביודעין.

המשפט הפך להיות מוקד התעניינות עולמי, כיסו אותו אמצעי תקשורת רבים, נכתבו עליו ספרים ובהמשך התבססו על המקרה הצגה וסרט פופולריים. את התביעה של טנסי ייצג וויליאם ג'נינגס בריאן, מהפוליטיקאים הידועים והאהובים בארה"ב של אותה תקופה וגם נוצרי אדוק, ואילו את ההגנה של סקופס ייצג קלארנס דארו, עורך דין פלילי ממולח משיקגו. שיאו של המשפט היה כשדארו העלה את בריאן כעד מומחה לענייני תנ"ך מטעם ההגנה דווקא וחשף את הקשיים בתפיסת התנ"ך באופן קונקרטי ולא סימבולי וזאת לאור הידע המדעי של ימינו.

דעת הקהל המתקדמת בארה"ב ובאירופה ראתה במשפט ניצחון של המדע על הבורות, אך למעשה סקופס הפסיד במשפט ונקנס במאה דולר. עירעור לבית המשפט העליון של טנסי שבו נטען כי החוק שהתקבל הוא הפרה של הפרדת הדת מהמדינה, נדחה בטענה שהחוק אינו דורש ללמד את הבריאה אלא רק אוסר על לימוד האבולוציה.

כיום בארצות הברית היוצרות התהפכו. אסור ללמד את הבריאה התנכ"ית בכיתות מכיוון שזה נוגד את הפרדת הדת ומדינה, ואילו האבולוציה היא חלק מתכנית הלימודים. יש מתנגדים רבים מקרב הדתיים לדבר זה ויש ניסיון מתמיד של חוגים אלו לערער על לימודי האבולוציה בעזרת מנגנונים משפטיים אלו ואחרים.

אם בארצות הברית חיים כולם במערכת חינוכית אחת אין סיבה שבישראל לא נוכל לקיים זאת. אולם, לדעתי, אין צורך בהוצאת ההשקפות הדתיות מהכיתה. בארצות הברית שבה, כאמור, יש השקפות דתיות רבות של הורי כיתה אחת, כנראה ואין מנוס מהפרדת דת ומדינה כדי לאפשר לכולם להתקיים ביחד. בישראל המצב שונה. מדובר למעשה רק בדת היהודית, ובהכללה, בשתי נקודות מבט, אורתודוקסית לעומת חילונית. במצב כזה לדעתי כן אפשר להתקיים בצוותא, ולעיתים אף להציג את שתי נקודות המבט וזאת בתנאי שנקודות מבט מוצגות כראוי. המודל של קשת שבו מורה חילונית ומורה דתית מלמדות בכפיפה אחת, הוא חיוני למודל הזה, שאני מקווה שיגדל ויצליח וילווה אותנו בשנים הקרובות.

ישי להמן

אב לתלמיד בכיתת קשת
בית הספר בן גוריון

העמותה לקידום החינוך
על פי עקרונות קשת

וישם לך שלום

בפרשתנו מוזכרת ברכת כהנים הנאמרת מפי הכהנים בתפילת שחרית עד עצם היום הזה.

בברכה זו מברכים הכהנים את העם בברכה הידועה גם "כברכה המשולשת" בגלל שלושת חלקיה

וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל אֶהְרֹן וְאֶל בְּנָיו לֵאמֹר כֹּה תְבָרְכוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אָמֹר לָהֶם. בְּרַכְךָ ה' וַיִּשְׁמְרְךָ.

יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיְחַנְּךָ.

יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שְׁלוֹם.

וַשְׂמוּ אֶת שְׁמֵי עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָנִי אֲבָרְכֶם. (במדבר ו' כב-כז')

כדרכה של שגרת הדברים הנאמרים והנשמעים יום יום עלולים אנו לפרש את הברכות באופן שגוי ולהתעלם מקשיים שברכה זו מציבה. התבוננות מעמיקה בפסוקים מגלה שעניין ברכת כהנים כלל אינו פשוט.

האם לכהנים יש איזשהו כח עליון? האם ביכולתם להשפיע או למנוע שפע מעם ישראל?

אם נתבונן בפסוקים "כה תברכו את בני ישראל אמור להם" וכן "ושמו את שמי על בני ישראל ואני אברכם". מהפסוקים עולה כי המברך אינו אלא הקב"ה והכהן נדרש להעביר את ברכת ה' באופן מדויק. ניתן לאמר שהכהן משמש מכשיר, מתווך לצורך העברת הברכה.

אם כך מדוע זקוק ה' למתווכים? ומה תפקידו של הכהן המתווך? שאלה מקבלת ביטוי במדרש תנחומה (נשא ח')

"אמרה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא רבונו של עולם לכהנים אתה אומר שיברכו אותנו? אין אנו צריכין אלא לברכתך ולהיותנו מתברכין מפּיך שנאמר "השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל"

אמר להם הקדוש ברוך הוא אף על פי שאמרתי לכהנים שיהיו מברכין אתכם אני עומד עמהם ומברך אתכם".

ניתן לחלק את שלושת הברכות לשלושה צרכים הכרחיים לאדם:

הברכה הראשונה: ברכה גשמית שענינה שמירה וסיפוק הצרכים החומריים

הברכה השנייה: ברכה רוחנית שענינה קניית דעת וסיפוק הצרכים הנפשיים

הברכה השלישית: ענינה הצורך בקרבת אלוהים והשגת השלום

ניתן לראות שברכת כהנים מכוונת כמדרגות (אפילו לפי המבנה של הברכות שמאריך את הפסוקים בהדרגה) עד לעיקר שהיא הברכה האחרונה "ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום"

בפני האדם המתברך עומדות שתי אפשרויות ברגע קבלת הברכה, אפשרות אחת פאסיבית לחכות למימוש הברכה והשנייה אקטיבית להכין עצמו לקבלת הברכה.

תפקיד הכהנים לעורר בקרב הציבור מודעות ומוכנות לקבלת ברכת ה'. שאע"פ שהברכה תלויה ברצון ה', חובתו של האדם להכין עצמו לקבל את הברכה.

הדברים ברורים בשני חלקיה הראשונים של הברכה ודאי שאדם שמתברך בעושר גשמי ורוחני לא יכל לחכות חסר מעש להתגשמות הברכה עליו לעמול ולקוות שאכן תתקיים הברכה מיגיע כפיו.

הדברים מקבלים משמעות גדולה בברכה השלישית, השלום שבו מברכים הכהנים את ישראל נועד לעורר את העם לכך שהם יצרו מצב של שלום. השלום לא יוגשם בדרך ניסית אלא רק בדרך הטבע.

זהו המסר של ברכת הכהנים וזהו תפקידם העיקרי.

ואסיים בברכת כהן

"בְּרַכְךָ ה' וַיִּשְׁמְרְךָ.

יָאֵר ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ, וַיְחַנְּךָ.

יִשָּׂא ה' פָּנָיו אֵלֶיךָ וַיִּשֶׂם לְךָ שְׁלוֹם"

שבת שלום

ישי דיוטשמן

אב לתלמידה בכיתת קשת

בית ספר בן גוריון

העמותה לקידום החינוך
על פי עקרונות קשת